

ORSZÁGOS EPIDEMIOLÓGIAI KÖZPONT

A hajléktalanok és a ruhatetvesség	401
Fertőző betegségek adatai	408



Epidemiológiai Információs Hetilap

HAZAI INFORMÁCIÓ

A HAJLÉKTALANOK ÉS A RUHATETVESSÉG

Napjainkban a ruhatetvesség a világ számos fejlett országában, így Magyarországon is több éves tapasztalat és adat szerint elsősorban a hajléktalanok körében, főként azok szálláshelyein (éjjeli menedékhely, krízis- és átmeneti szálló) fordul elő, de a nappali melegedő, a népkonyha és a lábadozó sem hagyható figyelmen kívül.

Ennek hazai mértékéről az Országos Epidemiológiai Központ igen kevés ismerettel rendelkezik, azonban több országból származó információ szerint a hajléktalanok között tapasztalt ruhatetvesség mértéke 7-50% között mozog!

A jelenség biológiai magyarázata az, hogy a hamar kihűlő, levetett ruházatot a tetvek gyorsan elhagyják és igyekeznek a táplálkozás (vérszívás) céljából mielőbb új „táplálékforrásra” feljutni. Ezért elsősorban a bentlakásos hajléktalanszállók a ruhatetvek terjedése számára „ideális” területet jelentenek, de ez a lehetőség az egyéb hajléktalanellátó intézmények esetében sem hanyagolható el.

Sajnos sem a korábbi KÖJÁL-ok, sem az ÁNTSZ először megyei, később regionális intézetei, újabban pedig a kormányhivatalok népegészségügyi szakigazgatási szervei által összeállított éves beszámolóokban feltüntetett adatok nem tükrözték a ruhatetvesség reális helyzetét.

A fővárosi intézetben évtizedek óta végzett személykezelések ruhatetvessegre vonatkozó részadatait az **1. táblázat** mutatja.

1. táblázat

**Ruhatetvesség miatt végzett személykezelések
a fővárosban, 1988-2011.**

Év	Vizsgált személyek száma	ebből RUHATETVES	
		fő	%
1988	991	64	6,5
1992	22 586	2 750	12,2
1994	38 853	1 909	4,9
1995	52 491	1 303	2,5
1998	78 787	1 923	2,4
2002	93 375	1 301	1,4
2003	89 934	959	1,1
2004	86 809	1 232	1,4
2007	49 670	1 329	2,7
2008	51 336	1 330	2,6
2009	57 307	1 213	2,1
2010	62 799	1 730	2,8
2011	58 074	1 441	2,5

A fenti adatok ismeretében évek óta kétségesnek, sőt kizártnak tartottuk, hogy az ország egyéb területein, a hajléktalanszállásokon elvégzett tetveségi vizsgálatok alkalmával ruhatetvesség ne fordulna elő.

A tetvesség (és ezen belül kiemelten a ruhatetvesség) reális helyzetének megismerése érdekében évek óta nélkülözhetetlennek ítéltük az éves jelentésben az alábbi adatok közlését:

- 1) hol és hány férőhellyel működik a megyékben hajléktalanszálló,
- 2) milyen egészségügyi végzettséggel rendelkező személy látja el a tetveségi vizsgálatot és a tetves személyek kezelését,
- 3) milyen a ruha-, fej- és lapostetvek előfordulási aránya,
- 4) mivel történik a személykezelés,
- 5) milyen nyilvántartást vezetnek,
- 6) milyen a fej- és/ ruhatetűirtószer-ellátottság,
- 7) ruhatetvesség esetén hogy történik a ruházat cseréje,
- 8) a kistérségi és/vagy megyei intézet hány ellenőrzést végzett és annak alkalmával milyen tapasztalatokat szerzett, illetve hiányosság esetén milyen intézkedést tett.

A megyei kormányhivatalok népegészségügyi szakigazgatási szerveinek 2011. évi jelentéseiben a feltett kérdések közül csak az 1) pontra vonatkozóan érkezett részletes információ, amelyből kitűnt, hogy 2011-ben, a rászorulókról 205, hajléktalanokat ellátó intézmény összesen 11 451 férőhelyet biztosítva gondoskodott. Ezek megyénkénti megoszlásáról a **2. táblázat** ad tájékoztatást.

2. táblázat

Hajléktalanszállók és befogadóképességük megoszlása 2011-ben

Terület	Hajléktalan-szállók száma a megyében összesen	Hajléktalan-szállók száma a megyeszékhelyen	Férőhely a megyében összesen	Szállónként férőhely (medián)
Bács-K.	4	2	276	51
Baranya	15	12	888	45
Békés	4	1	230	55
Borsod-A.-Z.	8	3	879	50
Csongrád	10	3	231	31
Fejér	9	4	663	36
Győr-M.-S.	3	1	277	49
Hajdú-B.	6	5	nincs adat	nincs adat
Heves	8	3	213	24
Jász-N.-Sz.	2	1	132	35
Komárom-E.	6	3	591	75
Nógrád	5	4	137	20
Pest	99	88	5625	nincs adat
Somogy	2	1	91	46
Szabolcs-Sz.-B.	9	3	306	18
Tolna	3	1	54	16
Vas	2	nincs adat	150	nincs adat
Veszprém	7	1	558	30
Zala	3	1	150	75
Összesen	205	137	11 451	

A táblázatból kitűnik, hogy a szállóknak átlagosan a fele a megyeszékhelyeken található. Az országban egy-egy intézmény körülbelül 40 fő befogadására alkalmas (medián).

Országosan az intézmények, illetve a férőhelyek számának az elmúlt öt évben bekövetkezett alakulásáról, valamint a férőhely-kihasználtság változásáról a **3. táblázat** nyújt áttekintést (a 2007-2010. évekre vonatkozó adatok forrása a www.koztar.hu, a 2011-re vonatkozó adatsor a megyei kormányhivatalok népegészségügyi szakigazgatási szerveinek 2011. évi jelentéséből származó adat).

3. táblázat

Az intézmények, férőhelyeik és azok kihasználtsága 2007 és 2011 között

Év	Intézmények száma az országban	Férőhelyek száma az országban	Férőhely-kihasználtság (%)
2007	201	8 176	92,9
2008	215	8 867	88,2
2009	292	9 496	88,2
2010	266	9 878	92,9
2011	205	11 451	nincs adat

A férőhely-kihasználtság 2010-ben Borsod-Abaúj-Zemplén megyében volt a legmagasabb, ahol 100 helyen 114 főt helyeztek el. Legkedvezőbb volt a helyzet Bács-Kiskun és Jász-Nagykun-Szolnok megyében, ahol 100 férőhelyre csak 81 fő jutott. Országos átlagban 93 fő/100 férőhely volt a kihasználtság mértéke.

Az ország hajléktalanokat ellátó különböző intézményeinek befogadóképességét és annak megyénkénti megoszlását a **4. táblázat**, országos megoszlását pedig az **1. ábra** szemlélteti.

4. táblázat

**Hajléktalanokat ellátó intézmények befogadóképessége (fő)
területenként 2011-ben**

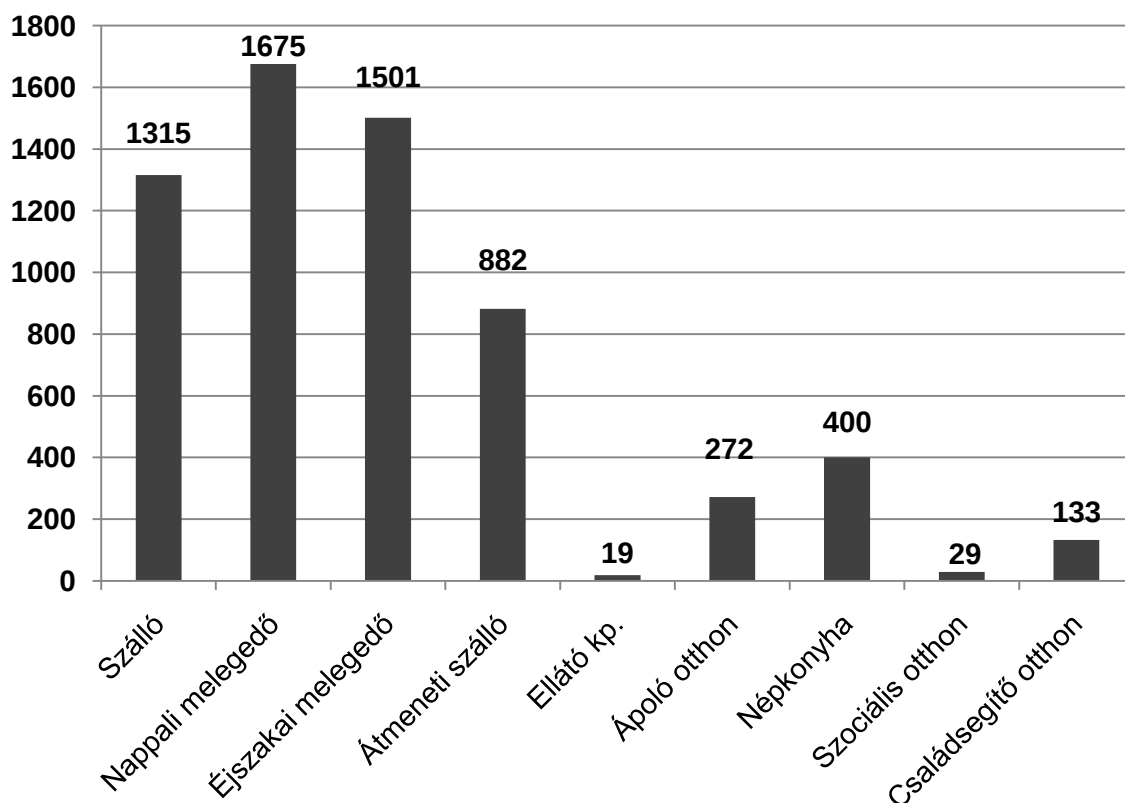
Terület	Ellátó helyek*								
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Bács-K.	58	-	-	72	-	146	-	-	-
Baranya	61	575	90	93	19	50	200	-	-
Békés	-	50	180	-	-	-	-	-	-
Borsod-A.-Z.	-	300	235	265	-	50	200	29	-
Budapest és Pest megye	nincs adat								
Csongrád	-	-	198	-	-	-	-	-	33
Fejér	14	163	290	176	-	-	-	-	20
Győr-M.-S.	188	-	49	-	-	-	-	-	40
Hajdú-B.	nincs adat								
Heves	21	61	95	10	-	26	-	-	0
Jász-N.-Sz.	-	40	69	23	-	-	-	-	0
Komárom-E.	-	315	123	153	-	-	-	-	0
Nógrád	82	15	-	-	-	-	-	-	40
Somogy	91	-	-	-	-	-	-	-	-
Szabolcs-Sz.-B.	-	156	60	90	-	-	-	-	-
Tolna	42	-	12	-	-	-	-	-	-
Vas	100	-	50	-	-	-	-	-	-
Veszprém	558	-	-	-	-	-	-	-	-
Zala	100	-	50	-	-	-	-	-	-
Összesen	1315	1675	1501	882	19	272	400	29	133

* Az ellátó helyek típusai:

1. Hajléktalanszálló; 2. Nappali melegedő; 3. Éjszakai melegedő; 4. Átmeneti szálló;
5. Ellátó központ; 6. Ápoló (rehabilitációs) otthon; 7. Népkonyha; 8. Szociális otthon;
9. Családsegítő otthon

1. ábra

**Hajléktalanokat ellátó intézmények befogadóképessége (fő)
országosan 2011-ben**

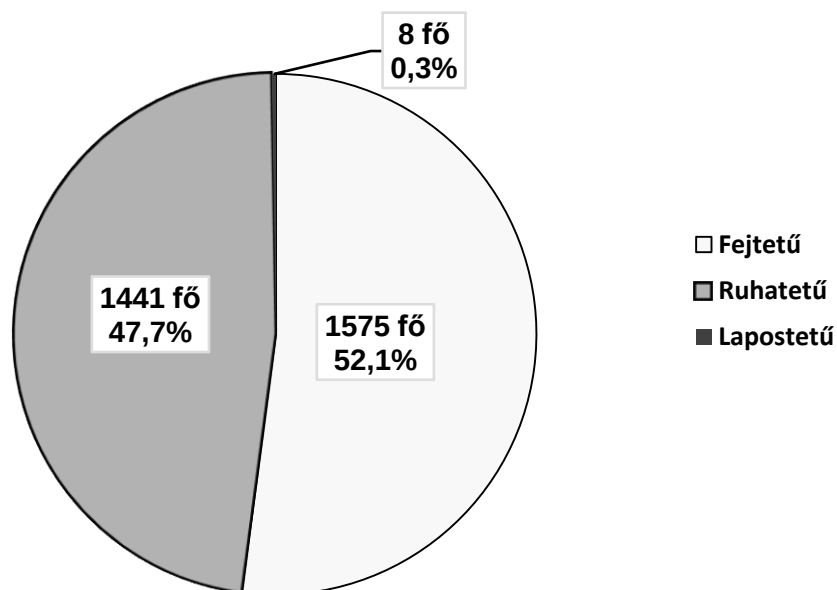


Az intézményekben mindenütt szakképzett személyzet (legtöbb esetben egészségügyi végzettséggel rendelkező dolgozó: szociális munkás, ápoló, szakápoló) végzi a szociálisan rászorultak tetvességi szűrését és az esetlegesen fertőzött személyek kezelését. Van olyan intézet, amely közhasznú társaságokkal működik együtt. A népegészségügyi szakigazgatási szervezetek kistérségi népegészségügyi intézeteinek közegészségügyi-járványügyi felügyelői negyedévente, havonta érkeznek az intézetekbe, több helyen a bekerülő hajléktalan személyeket is ők vizsgálják.

Sok intézménybe a bekerülés feltétele a tetvességi vizsgálaton való részvétel és a fertőzött személy azonnali kezelése, így sok helyről évek óta nem jelentettek tetűártalmat. Egyedül Pest megyéből kaptunk értékelhető adatokat a különböző (fej-, ruha- lapos) tetvek előfordulási arányáról (**2. ábra**).

2. ábra

**Különböző tetvek hajléktalanokon előforduló aránya
Budapesten, 2011-ben**



Az irtószerek közül leggyakrabban a Pedex-et használták, de a Nittyfor, a Coopex porozószer és a 2%-os krezol-szappan használata is általános. Utóbbi általában nincs készleten, szükség esetén rendelésre szállítják le.

Az irtószer-ellátottság majdnem minden megyében megfelelő volt, Békés-csaba városban akadozó, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében korlátozott szállítást jelentettek.

Ruhabetves személyek esetében, a fertőzött ruházat elszállításáig a tetves textília tárolásához szükséges műanyag zacskók mindenütt rendelkezésre álltak. Hajdú-Bihar megyében a zsákba gyűjtött ruházatot elszállítás és megsemmisítés előtt Coopex porozószerrel is kezelik. A csereruházatot mindenütt karitatív szervezetek adományaiból biztosítják, hiány nem jelentkezett.

Az intézményekben a nyilvántartások vezetése sajnálatos módon nem egységes illetve központosított, többféle rendszer is gyakorlatban van, Borsod-Abaúj-Zemplén és Pest megyében pedig nem vezetnek külön tetvességi nyilvántartást. Az egyes személyeket különféle (betegforgalmi, ügyeleti, ápolási) napló alapján azonosítják.

A hajléktalanok körében előforduló ruhatetvességi helyzet javítása érdekében az Országos Epidemiológiai Központ az alábbi szabályozásokat vezette be:

Jogszabály-módosítás

A 2011-ben módosított 18/1998. (VI. 3.) NM (járványügyi) rendelet 4. mellékletének 1. pontja szerint:

- A hajléktalanok szálláshelyeire történő felvételkor a szálláshely dolgozója köteles a tetvességi vizsgálatokat és tetvesség esetén a szükséges kezeléseket elvégezni.
- A kistérségi intézet/megyei népegészségügyi szakigazgatási szerv szükség szerint, de legalább évente egy alkalommal a tetvességi vizsgálatok/kezelések helyzetéről köteles a helyszínen tájékozódni és szakmai hiányosság esetén a szükséges intézkedéseket megtenni.

2. Új Módszertani levél kiadása

Az Országos Tisztifőorvosi Hivatal, illetve a Budapesti, a Baranya, a Győr-Moson-Sopron, a Nógrád és Tolna Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve munkatársainak közreműködésével, az OEK főigazgató főorvosának szerkesztésében elkészítettük a „3. Módszertani levél a Tetvesség elleni védekezésről” című kiadványt, amely az országos tisztifőorvos előszavával rövidesen megjelenik.

Ez kiemelten foglalkozik a hajléktalanokat ellátó intézmények feladataival, illetve ezen intézmények ellenőrzésének kérdéseivel is.

Jelen összeállításunk témája módot ad arra, hogy a kiadványból az ellenőrzés egységesítése érdekében készített „Felmérő lapot” az alábbiakban bemutassuk:

Felmérő lap a kistérségi intézet számára a hajléktalan-ellátó intézmények ellenőrzéséhez

Kerületi/Kistérségi Intézet megnevezése:
Az ellenőrzést végző neve, beosztása:
Az ellenőrzés időpontja:
Ellenőrzött egység megnevezése/címe:
Ellenőrzött egység jellege: ☐ éjjeli menedékhely ☐ átmeneti szállás ☐ nappali melegedő ☐ egyéb, éspedig:
Engedélyezett férőhelyek száma: fő
A szálláshelyre történő felvétel feltétele:
A felügyeletet ellátó személyzet létszáma, szakképesítése:
Személyi vizsgálatok, kezelések elvégzésének lehetősége:
Személyi kezelésekhöz felhasznált szerek:
Személyi kezelésekhöz felhasznált szerekkel való ellátottság:
Ruhacsere lehetősége biztosított-e, ha igen, honnan?
Ruhatetvesség esetén mi történik a fertőzött ruhával?
Ellenőrzött egység tetvességi nyilvántartása megfelelő-e?

Meggyőződésünk, hogy a megyei kormányhivatal népegészségügyi szakigazgatási szervei és azok kistérségi népegészségügyi intézetei számára a tetvesség elleni küzdelemben a közeljövőben megjelenő módszertani levél érdemi támogatást nyújt.

A tájékoztatást adta: **dr. Szlobodnyik Judit osztályvezető,**
Papp Kamilla biológus
OEK Dezinszekciós és deratizációs osztály

A HAZAI JÁRVÁNYÜGYI HELYZET ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

A **2012. augusztus 27. és szeptember 2.** közötti időszakban bejelentett fertőző megbetegedések alapján az ország járványügyi helyzete az alábbiakban foglalható össze:

Az enterális bakteriális fertőző betegségek közül a **salmonellosis** és a **campylobacteriosis** járványügyi helyzete is kedvezően alakult, a heti adatok mindkét betegség tekintetében alatta maradtak a korábbi évek azonos időszakát jellemző értékeknek. A legtöbb salmonellosist Hajdú-Bihar megyéből jelentették, ahol folytatódott az előző héten kialakult járványhoz tartozó esetek regisztrálása.

A hét során két új közösségi **gastroenteritis-járványt** jelentettek. A megbetegedések száma nem érte el a tömeges méretet (14-14 beteg). A mikrobiológiai vizsgálatok az egyik eseményben calicivírus fertőzést igazoltak, a másik járványban az etiológia felderítésére irányuló vizsgálatok folyamatban vannak.

A 35. héten 7 **hepatitis infectiosa** megbetegedést regisztráltak, hasonló számban, mint a korábbi évek azonos hetében. Négy megbetegedést **HAV** okozott, a többi esetben az etiológia még nem tisztázott.

A légúti fertőző betegségek csoportjában a **skarlát** és a **varicella** megbetegedések száma a nyári mélypontra érkezett. A védőoltással megelőzhető betegségek közül egy **rubeola** gyanút jelentettek, azonban a vírusszerológiai vizsgálat a gyanút nem erősítette meg, az OEK Vírusdiagnosztikai osztályán a rubeola vírus kóroki szerepét kizárták.

Az idegrendszeri fertőző betegségek csoportjában regisztrált két **purulens meningitis** közül az egyiket nem önálló néven jelentendő kórokozó (**Pseudomonas sp.**) okozta. A meningitis serosa esetek (3) közül egyet **LCM vírus** okozott, az **encephalitis infectiosa** diagnózissal jelentett betegnél a kórokozó a **kullancsencephalitis vírus** volt.

2012. szeptember 5-én az OEK Virologiai főosztálya arról tájékoztatta a Járványügyi osztályt, hogy két betegnél aktuálisan fennálló **nyugat-nílusi lázat** igazoltak specifikus IgM ellenanyagok liquorból történő kimutatása alapján. Az egyik beteg, egy 65 éves Hajdú-Bihar megyei nő, tünetei 2012. augusztus 15-én kezdődtek lázzal és fejfájással, zavartsággal. A másik betegnek, egy 65 éves Csongrád megyei férfinak, 2012. augusztus 23-án kezdődtek a meningoencephalitis-re jellemző tünetei: láz, hányinger, tarkókötöttség, majd tudata zavarttá vált. A két megerősített neuroinvasív WNV esetről az OEK Járványügyi osztálya tájékoztatta az Európai Betegség-megelőzési és Járványügyi Központ illetékeseit.

A **Lyme-kór** járványügyi helyzete igen kedvezően alakult, a 35. héten a korábbi éveket jellemző esetszámnak csupán a feléről érkezett jelentés. A legtöbb megbetegedést Nógrád megyéből (9) és Budapestről (8) jelentették.

A tárgyhéten regisztrált fertőző megbetegedések Magyarországon (+)
Cases of notified communicable diseases registered current week in Hungary (+)

35/2012. sz. heti jelentés (weekly report)

(2012.08.27. - 2012.09.02.)

Betegség Disease	35. hét (week)			1 - 35. hét (week)		
	2012.08.27- 2012.09.02.	2011.08.29- 2011.09.04.	Medián 2006-2010	2012.	2011.	Medián 2006-2010
Typhus abdominalis	-	-	-	-	* 1	-
Paratyphus	-	-	-	* 1	-	1
Botulizmus	-	1	°	2	6	°
Salmonellosis	146	163	185	# 3077	# 3626	3418
Dysenteria	6	-	2	# 25	# 30	47
Patogen coli	2	●	●	33	●	●
Campylobacteriosis	103	# 120	130	# 3697	# 3721	3456
Yersiniosis	1	3	-	45	# 65	25
Rotavírus-gastroenteritis ¹	31	●	●	3657	●	●
Hepatitis infectiosa	7	9	7	# 335	# 235	274
AIDS	1	-	-	25	25	16
Poliomyelitis	-	-	-	-	-	-
Acut flaccid paralysis	-	2	-	11	4	11
Diphtheria	-	-	-	-	-	-
Pertussis	-	1	-	3	6	31
Scarlatina	5	7	12	2133	2123	2615
Morbilli	-	-	-	# 14	-	3
Rubeola	1	-	1	14	# 11	15
Parotitis epidemica	-	1	-	24	34	63
Varicella	33	54	63	# 27835	33349	36805
Legionellosis	-	2	1	25	# 29	17
Meningitis purulenta	2	2	4	# 192	181	167
Meningitis serosa	3	1	2	70	46	60
Encephalitis infectiosa	1	-	5	60	55	96
Creutzfeldt-J. betegség	-	2	-	22	22	16
Lyme-kór	43	97	91	1065	1238	1192
Listeriosis	-	1	-	7	5	6
Brucellosis	-	-	-	-	-	-
Leptospirosis	-	-	1	7	6	12
Ornithosis	-	1	-	23	18	14
Q-láz	2	-	1	29	29	13
Tularemia	2	-	1	17	21	24
Tetanus	-	-	-	2	3	3
Hantavírus-nephropathia	-	●	●	6	●	●
Vírusos haemorrh. láz*	-	-	-	2	●	●
Malária	-	-	-	# 5	# 5	5
Toxoplasmosis	-	1	1	53	# 96	66

(+) Előzetes, részben tisztított adatok - Preliminary, partly corrected figures

(*) Importált esetek - Imported cases

(#) Importált esetekkel együtt - Reported cases included both indigenous and imported cases

(●) Nincs adat - No data available

(¹) laboratóriumi vizsgálattal igazolt megbetegedések

A statisztika készítés ideje: 2012.09.04.

EMBERI ERŐORRÁSOK MINISZTERIUMA

MINISTRY OF HUMAN RESOURCES

A tárgyhéten regisztrált fertőző megbetegedések Magyarországon (+)
Cases of notified communicable diseases registered current week in Hungary (+)

35/2012. sz. heti jelentés (weekly report)

(2012.08.27-2012.09.02.)

Terület Territory	Salmonel- losis	Campylo- bacteriosis	Rotavírus- gastroenteritis	Hepatitis infectiosa	Scarlatina	Varicella	Rubeola	Meningitis purulenta	Meningitis serosa	Enceph. infectiosa	Lyme- kór
Budapest	20	12	2	2	2	-	-	-	-	-	8
Baranya	2	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Bács-Kiskun	6	11	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Békés	2	2	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Borsod-A.-Z.	9	2	-	-	-	3	-	-	-	-	3
Csongrád	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fejér	4	5	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Győr-M.-S.	9	6	10	-	-	3	-	-	1	1	3
Hajdú-Bihar	27	5	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Heves	4	6	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Jász-N.-Sz.	4	4	2	3	-	4	-	-	-	-	2
Komárom-E.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nógrád	9	3	-	-	-	-	-	-	1	-	9
Pest	16	12	2	-	2	3	-	1	-	-	5
Somogy	4	2	7	-	-	-	-	-	-	-	3
Szabolcs-Sz.-B.	7	8	-	1	-	6	-	-	-	-	-
Tolna	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Vas	12	9	2	-	-	8	-	-	-	-	6
Veszprém	6	12	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Zala	3	1	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Összesen (total)	146	103	31	7	5	33	1	2	3	1	43
Előző hét (previous week)	94	65	13	5	3	27	-	-	1	3	22

(+) Előzetes, részben tisztított adatok (preliminary, partly corrected figures)

A statisztika készítés ideje: 2012.09.04.

Az Epidemiológiai Információs Hetilap (**Epinfo**)
Az Országos Epidemiológiai Központ (OEK) kiadványa.

A kiadványban szereplő közlemények szakmai egyeztetést követően jelennek meg, ennek megfelelően az országos jellegű összeállítások, illetve a szerkesztőségi megjegyzésben foglaltak az Országos Epidemiológiai Központ és az országos tisztifőorvos szakmai véleményét és javasolt gyakorlatát tartalmazzák.

A kiadványt Intézetünk a Centers for Disease Control and Prevention-nal együttműködve, a Magyar-Amerikai Közös Alapnál elnyert pályázat révén indíthatta el 1994-ben.

Az **Epinfo** minden héten pénteken kerül postázásra és az Internetre.

Internet cím: www.oek.hu; www.epidemiologia.hu; www.jarvany.hu;
www.antsz.hu/oek

az ÁNTSZ dolgozóinak belső hálózatról: <http://oek>

Elektronikus Epinfo-hírlevélre történő feliratkozás: epiujsag@oek.antsz.hu

A kiadvánnyal kapcsolatos észrevételekkel, közlési szándékkal szíveskedjék az **Epinfo** főszerkesztőjéhez fordulni:

Postai cím: 1966 Budapest, Pf. 64.

Telefon: 476-1153, 476-1194

Telefax: 476-1223

E-mail: epiujsag@oek.antsz.hu

A heti kiadványban szereplő anyagok szabadon másolhatók és felhasználhatók, azonban a kiadvány forrásként való használatánál hivatkozni kell az alábbi módon: Országos Epidemiológiai Központ. A közlemény címe. Epinfo a megjelenés éve; a kiadvány száma:oldalszám. (Pl.: Országos Epidemiológiai Központ. 10 éves az Epinfo. Epinfo 2003; 1:1-2.)

Megbízott országos tisztifőorvos:
Dr. Paller Judit

Epinfo szerkesztősége

Alapító főszerkesztő: Dr. Straub Ilona

Főszerkesztő: Dr. Melles Márta

Főszerkesztő helyettes: Dr. Csohán Ágnes

Olvasószerkesztő: Dr. Krisztalovics Katalin

Szerkesztő: Dr. Böröcz Karolina

Technikai szerkesztő:

Kissné Sponga Zsuzsanna

ÁNTSZ OTH Kommunikációs főosztály Nyomda

Csoportvezető: Novák Anikó

ISSN 2061-0947 (Nyomtatott)

ISSN 2061-0955 (Online)